

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра архітектури та інженерних вишукувань

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Завідувач кафедри

Височин І.А.

«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ВМ 001 АРХІТЕКТУРА САКРАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ (СИЛАБУС)**  
(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність : 191 « Архітектура та містобудування »  
(код і назва спеціальності)

Спеціалізація : «Архітектура будівель і споруд»

Освітня програма: « Архітектура та містобудування »

Факультет: будівельний (АРХ м , Ік, )

Робоча програма «Архітектура сакральних об'єктів» для студентів за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування.

**Розробник: Височин І.А., д. арх., проф., зав. кафедри архітектури та інженерних вишукувань.**

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри архітектури та інженерних вишукувань

Протокол від «12» 06. 2020 року №12

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ ( Височин І.А. )  
(підпис)

**Погоджено :**

Гарант освітньої програми \_\_\_\_\_ (Височин І.А.)

Декан факультету \_\_\_\_\_ (Нагорний М.)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації Ірина Жаранік

Зареєстровано в електронній базі: дата: 09.07. 2020 р.

# 1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників                                                            | Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти      | Характеристика навчальної дисципліни                                                                                                                                                                                                                 |                       |
|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
|                                                                                    |                                                        | форма навчання денна                                                                                                                                                                                                                                 | форма навчання заочна |
| Кількість кредитів – 3                                                             | Галузь знань <u>19 архітектура та будівництво</u>      | Нормативна                                                                                                                                                                                                                                           |                       |
| Модулів – 2                                                                        | Спеціальність <u>191 Архітектура та містобудування</u> | <b>Рік підготовки:</b><br>2020-2021-й<br><br><b>Курс 1м</b><br><b>Семестр</b><br>осінній<br><br><b>Лекції</b><br>16год.<br><br><b>Практичні, семінарські</b><br>30 год.<br><br><b>Самостійна робота</b><br>44 год.<br><br><b>Вид контролю:</b> іспит |                       |
| Змістових модулів – 2                                                              |                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                      |                       |
| Загальна кількість годин – 90                                                      |                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                      |                       |
|                                                                                    |                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                      |                       |
|                                                                                    |                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                      |                       |
|                                                                                    |                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                      |                       |
| Тижневих годин для денної форми навчання:<br>Аудиторних - 3<br>Самостійна робота - | Освітній ступінь <u>магістр</u>                        |                                                                                                                                                                                                                                                      |                       |

## Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної становить:  
для денної форми навчання – 51/49% (46/44год)

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета:** вивчення основ типології і принципів планувальної та образно-композиційної організації сакральних об'єктів; вивчення основ реставрації як специфічної форми діяльності архітектора.

**Завдання:** одержання знань основ типології та принципів планувальної та образно-композиційної організації сакральних об'єктів, набуття навичок та вмінь у планувальній та образно-композиційній організації сакральних об'єктів, вивчення основ реставрації пам'яток архітектури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

**знати:**

**в галузі сакральної архітектури:**

- стислі характеристики основних релігій, поширених в Україні; конфесійні особливості та міжконфесійні стосунки;
- характеристику православ'я як провідної релігії України;
- основні види православних церковних обрядів, богослужінь та треб, особливості функціональних процесів, які пов'язані з цими обрядами;
- принципи та методику містобудівельної організації мережі культових споруд в населених пунктах України;
- методику аналізу вибору ділянок під майбутні культові споруди;
- основні типи культових об'єктів, особливості та різновиди їх функціональної організації;
- принципи планувальної організації основних видів культових споруд;
- основні образно-символічні характеристики культових споруд;
- основні стилістико-композиційні особливості культових споруд;
- основні характеристики і особливості оздоблення та обладнання інтер'єрів культових споруд;
- принципові положення про особливості архітектурних рішень римо-католицьких, греко-католицьких, мусульманських та протестантських сакральних об'єктів;

**в галузі реставрації пам'яток архітектури:**

- загальні етапи історії виникнення та розвитку реставраційної науки;
- основи сучасної методики реставрації;
- особливості складання проекту реставрації;
- принципові положення щодо конструктивного зміцнення об'єктів реставрації;
- основи методики сучасного використання та пристосування реставрованих об'єктів;
- специфіку інженерного обладнання реставрованих об'єктів;

**вміти:**

**в галузі сакральної архітектури:**

- виконувати принциповий порівняльний аналіз ділянок розташування майбутніх православних храмів;
- виконувати розрахунки щодо місткості, радіусів обслуговування майбутніх храмів;
- виконувати композиційний, планувальний та художній пошук принципового образу православного храму для конкретної аналітично обраної ділянки;

### **3. Програма навчальної дисципліни (знаходиться на апробації)**

#### **Змістовий модуль 1. АРХІТЕКТУРА САКРАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ**

**Тема 1.** Характеристика і аналіз основних релігій в Україні. Роль сакральних об'єктів в архітектурі. Вступна лекція. Сакральні об'єкти як головні споруди будь-якої країни. Основні релігії, розповсюджені в Україні, їх стисла характеристика і порівняльний аналіз. Еволюція культової архітектури України. Дохристиянська доба Київської Русі.

**Тема 2.** Новітнє проектування храмів в Україні. Відновлення проектування культових споруд в Україні.

**Тема 3.** Образно-композиційні, типологічні, стилістичні особливості культової архітектури. Організаційний устрій культової споруди. Типологічна класифікація культових споруд.

**Тема 4.** Методика містобудівної організації мережі культових споруд. Планувальна класифікація споруд.

#### **Змістовий модуль 2. ДЕРЕВ'ЯНА АРХІТЕКТУРА РЕГІОНУ**

**Тема 1.** Особливості дерев'яної архітектури Охтирського та Лебединського районів.

**Тема 2.** Особливості дерев'яної архітектури Сумського та Роменського районів.

**Тема 3.** Вивчення аналізу будівництва монастирських комплексів на прикладі Глухівських та Путивльських районів.

**Тема 4.** Вплив окремих сакральних об'єктів на розбудову населених пунктів регіону (монастирів, церкви, каплиці та ін.)

#### **4. Структура навчальної дисципліни**

| Назви змістових модулів і тем                                                                                                       | Кількість годин |              |           |     |     |           |              |              |    |     |     |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|-----------|-----|-----|-----------|--------------|--------------|----|-----|-----|-----|
|                                                                                                                                     | денна форма     |              |           |     |     |           | заочна форма |              |    |     |     |     |
|                                                                                                                                     | усього          | у тому числі |           |     |     |           | усього       | у тому числі |    |     |     |     |
|                                                                                                                                     |                 | л            | п         | лаб | інд | с.р       |              | л            | п  | лаб | інд | с.р |
| 1                                                                                                                                   | 2               | 3            | 4         | 5   | 6   | 7         | 8            | 9            | 10 | 11  | 12  | 13  |
| <b>Змістовий модуль 1. Архітектура сакральних об'єктів</b>                                                                          |                 |              |           |     |     |           |              |              |    |     |     |     |
| <b>Тема 1 ВПЛИВ ТРЬОХ ОСНОВНИХ РЕЛІГІЙ НА АРХІТЕКТУРНИЙ ОБРАЗ САКРАЛЬНИХ БУДІВЕЛЬ В УКРАЇНІ</b>                                     | 6               | 2            | -         | -   | -   | 4         | -            | -            | -  | -   | -   | -   |
| <b>Тема 2. НОВІТНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ХРАМІВ НА УКРАЇНІ ТА У СВІТІ</b>                                                                    | 10              | 2            | 4         | -   | -   | 4         | -            | -            | -  | -   | -   | -   |
| <b>Тема 3 . ОБРАЗНО-КОМПОЗИЦІЙНІ, ТИПОЛОГІЧНІ, СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТОВОЇ АРХІТЕКТУРИ</b>                                    | 10              | 2            | 4         | -   | -   | 4         | -            | -            | -  | -   | -   | -   |
| <b>Тема 4. ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРИ МУРОВАНИХ САКРАЛЬНИХ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД В СУМАХ.</b>                                              | 14              | 2            | 4         | -   | -   | 8         | -            | -            | -  | -   | -   | -   |
| <b>Разом за змістовим модулем 1</b>                                                                                                 | <b>40</b>       | <b>8</b>     | <b>12</b> | -   | -   | <b>20</b> | -            | -            | -  | -   | -   | -   |
| <b>Змістовий модуль 2. Реставрація пам'яток архітектури</b>                                                                         |                 |              |           |     |     |           |              |              |    |     |     |     |
| <b>Тема 1 ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЕВ'ЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ ОХТИРСЬКОГО ТА ЛЕБЕДИНСЬКОГО РАЙОНІВ</b>                                               | 10              | 2            | 4         | -   | -   | 4         | -            | -            | -  | -   | -   | -   |
| <b>Тема 2. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЕВ'ЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ СУМСЬКОГО, ПУТИВЛЬСЬКОГО, НЕДРИГАЙЛІВСЬКОГО ТА РОМЕНСЬКОГО РАЙОНІВ</b>                | 14              | 2            | 4         | -   | -   | 8         | -            | -            | -  | -   | -   | -   |
| <b>Тема 3. ВИВЧЕННЯ АНАЛІЗУ БУДІВНИЦТВА МОНАСТИРСЬКИХ ТА ФОРТЕЧНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ПРИКЛАДІ СУМЩИНИ Й УКРАЇНИ ПЕРІОДУ ГЕТЬМАНЩИНИ</b> | 14              | 2            | 4         | -   | -   | 6         | -            | -            | -  | -   | -   | -   |
| <b>Тема 4. ВПЛИВ САКРАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ НА РОЗБУДОВУ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ</b>                                                             | 14              | 2            | 6         | -   | -   | 6         | -            | -            | -  | -   | -   | -   |
| <b>Разом за змістовим модулем 2</b>                                                                                                 | <b>50</b>       | <b>8</b>     | <b>18</b> | -   | -   | <b>24</b> | -            | -            | -  | -   | -   | -   |
| <b>Усього годин</b>                                                                                                                 | <b>90</b>       | <b>16</b>    | <b>30</b> | -   | -   | <b>44</b> | -            | -            | -  | -   | -   | -   |

## 5. Теми та план лекційних занять

| № з/п | Назва теми                                                                                                                                                                                                                                                                               | Кількість годин |
|-------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1.    | <b>ВПЛИВ ТРЬОХ ОСНОВНИХ РЕЛІГІЙ НА АРХІТЕКТУРНИЙ ОБРАЗ САКРАЛЬНИХ БУДІВЕЛЬ В УКРАЇНІ</b><br>1. Загальні питання<br>2. Приклади об'ємно-планувального вирішення сакральних споруд під впливом різних релігій                                                                              | 2               |
| 2.    | <b>НОВІТНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ХРАМІВ НА УКРАЇНІ ТА У СВІТІ</b><br>1. Загальні вимоги до будівництва храмів і храмових комплексів<br>2. Загальні рекомендації номенклатури будівель та споруд<br>Сучасні архітектурні школи                                                                     | 2               |
| 3.    | <b>ОБРАЗНО-КОМПОЗИЦІЙНІ, ТИПОЛОГІЧНІ, СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТОВОЇ АРХІТЕКТУРИ.</b><br>1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ<br>2. ПРОПОЗИЦІЇ З НОМЕНКЛАТУРИ ТИПІВ БУДИНКІВ ТА СПОРУД<br>2.1. ПРАВОСЛАВНІ ХРАМИ<br>2.2. КАТОЛИЦЬКІ ХРАМИ<br>2.3. МУСУЛЬМАНСЬКІ МЕЧЕТІ<br>2.4. СИНАГОГИ | 2               |
| 4.    | <b>ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРИ МУРОВАНИХ САКРАЛЬНИХ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД В СУМАХ</b><br>1. Загальні положення<br>2. Особливості зведення, зникнення і побудови мурованих церковних будівель у м. Суми.                                                                                          | 2               |
| 5.    | <b>ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЕВ'ЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ ОХТИРСЬКОГО ТА ЛЕБЕДИНСЬКОГО РАЙОНІВ</b><br>1. Загальні вимоги<br>Схеми планів, розрізи, фасади                                                                                                                                                    | 2               |
| 6.    | <b>ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЕВ'ЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ СУМСЬКОГО, ПУТИВЛЬСЬКОГО, НЕДРИГАЙЛІВСЬКОГО ТА РОМЕНСЬКОГО РАЙОНІВ</b><br>1. Загальні вимоги<br>2. Схеми планів, розрізи, фасади                                                                                                                   | 2               |
| 7.    | <b>ВИВЧЕННЯ АНАЛІЗУ БУДІВНИЦТВА МОНАСТИРСЬКИХ ТА ФОРТЕЧНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ПРИКЛАДІ СУМЩИНИ Й УКРАЇНИ ПЕРІОДУ ГЕТЬМАНЩИНИ</b><br>1. Передумова створення комплексів<br>2. Соціально-ідеологічне значення у створенні комплексів<br>3. Комплекси та ансамблі                                | 2               |
| 8.    | <b>ВПЛИВ САКРАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ НА РОЗБУДОВУ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ</b><br>1. Сакральна споруда в архітектурно-ландшафтній організації населеного пункту                                                                                                                                         | 2               |
|       | РАЗОМ                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 16              |

### 5. Теми практичних занять

| № з/п        | Назва теми                                                                                                                                         | Кількість годин |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1            | Вибір стилістичного напрямку майбутньої проектної пропозиції вирішення культової споруди, знайомство з проектними аналогами, робота з літературою. | 4               |
| 2            | Розробка ескізу проектної пропозиції вирішення культової споруди, аналіз помилок.                                                                  | 4               |
| 3            | Графічне виконання проектної пропозиції вирішення культової споруди.                                                                               | 4               |
| 4            | Завершення графічного виконання проектної пропозиції вирішення культової споруди.                                                                  | 4               |
| 5            | Здача і оцінювання графічної роботи                                                                                                                | 4               |
| 6            | Розробка ескізу планування сучасного монастирського комплексу                                                                                      | 4               |
| 7            | Розробка ескізу проекту з інтер'єром каплиці                                                                                                       | 6               |
| <b>Разом</b> |                                                                                                                                                    | <b>30</b>       |

### 6. Теми лабораторних занять

| № з/п | Назва теми                         | Кількість годин |
|-------|------------------------------------|-----------------|
|       | Лабораторні заняття не передбачені |                 |

### 7. Самостійна робота

Основним видом самостійної роботи студентів при вивченні курсу «Архітектура сакральних об'єктів та реставрація пам'яток архітектури» є теоретичне опрацювання теми попереднього заняття, вивчення конспекту лекцій та рекомендованої літератури за темою з доповненням конспекту, ознайомлення з роботами методичного фонду кафедри.

| № з/п | Назва теми                                                                                            | Кількість годин |
|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | ВПЛИВ ТРЬОХ ОСНОВНИХ РЕЛІГІЙ НА АРХІТЕКТУРНИЙ ОБРАЗ САКРАЛЬНИХ БУДІВЕЛЬ В УКРАЇНІ                     | 5               |
| 2     | НОВІТНЄ ПРОЕКТУВАННЯ ХРАМІВ НА УКРАЇНІ ТА У СВІТІ                                                     | 5               |
| 3     | ОБРАЗНО-КОМПОЗИЦІЙНІ, ТИПОЛОГІЧНІ, СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТОВОЇ АРХІТЕКТУРИ.                     | 5               |
| 4     | ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРИ МУРОВАНИХ САКРАЛЬНИХ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД В СУМАХ                                | 6               |
| 5     | ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЕВ'ЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ ОХТИРСЬКОГО ТА ЛЕБЕДИНСЬКОГО РАЙОНІВ                               | 6               |
| 6     | ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЕВ'ЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ СУМСЬКОГО, ПУТИВЛЬСЬКОГО, НЕДРИГАЙЛІВСЬКОГО ТА РОМЕНСЬКОГО РАЙОНІВ | 6               |
| 7     | ВИВЧЕННЯ АНАЛІЗУ БУДІВНИЦТВА МОНАСТИРСЬКИХ ТА ФОРТЕЧНИХ КОМПЛЕКСІВ НА ПРИКЛАДІ СУМЩИНИ Й УКРАЇНИ      | 6               |

|                      |                                                          |    |
|----------------------|----------------------------------------------------------|----|
|                      | ПЕРІОДУ ГЕТЬМАНЩИНИ                                      |    |
| 8                    | ВПЛИВ САКРАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ НА РОЗБУДОВУ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ | 5  |
|                      |                                                          |    |
|                      |                                                          |    |
|                      |                                                          |    |
| Усього по дисципліні |                                                          | 44 |

### 8. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання. Інтеграція методів навчання дозволяє досягти запланованих результатів.

Ефективність засвоєння студентами лекційного матеріалу забезпечується застосуванням словесних (розповідь, пояснення) та наочних (ілюстрація, демонстрація) методів, які належать до групи методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

Для прикладного засвоєння теоретичного матеріалу при проведенні практичних занять використовуються індуктивні (від часткового до загального) та дедуктивні (узагальнення) методи.

Самостійна робота студентів скеровується викладачем на основі творчих, проблемно-пошукових методів. Ця методика спирається на творчу, пізнавальну діяльність студентів, яка реалізовується у нових, оригінальних розробках студентів.

Оцінка навчально-творчих робіт студентів здійснюється із залученням самих студентів. При цьому використовуються методи стимулювання й мотивації інтересу студентів до навчання, які сприяють об'єктивності оцінювання та виробленню навичок аналізу і синтезу.

### 9. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу є систематична бальна оцінка і змістовий аналіз виконаних студентами завдань під час практичних занять та самостійної роботи. Оцінюються всі етапи виконання графічної роботи: ескіз-ідея, ескіз та чистова робота. До аналізу виконаних робіт залучаються самі студенти.

Модульний контроль має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційного заліку.

### 10. Розподіл балів, які отримують студенти

| Поточний контроль та самостійна робота |        |        |        | Індивіду-<br>альні<br>завдання | Екзамен | Сума |
|----------------------------------------|--------|--------|--------|--------------------------------|---------|------|
| Змістовий модуль 1                     |        |        |        |                                |         |      |
| Тема 1                                 | Тема 2 | Тема 3 | Тема 4 |                                |         |      |
| 10                                     | 10     | 10     | 10     | 10                             | 50      | 100  |
| Змістовий модуль 2                     |        |        |        |                                |         |      |
| Тема 1                                 | Тема 2 | Тема 3 | Тема 4 |                                |         |      |
| 10                                     | 10     | 10     | 10     | 10                             | 50      | 100  |

### 11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою                                             |
|----------------------------------------------|-------------|---------------------------------------------------------------------------|
|                                              |             | для диференційного заліку, екзамену, курсового проекту (роботи), практики |

|          |           |                                                            |
|----------|-----------|------------------------------------------------------------|
| 90 – 100 | <b>A</b>  | відмінно                                                   |
| 82 – 89  | <b>B</b>  | добре                                                      |
| 75 – 81  | <b>C</b>  |                                                            |
| 69 – 74  | <b>D</b>  | задовільно                                                 |
| 60 – 68  | <b>E</b>  |                                                            |
| 35 – 59  | <b>FX</b> | незадовільно з можливістю повторного складання             |
| 1 – 34   | <b>F</b>  | незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

## 12. Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, які студент отримує впродовж семестру.

**12.1. Поточний контроль.** Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (орієнтовний розподіл):

- активність на лекціях: 0 – 10 балів;
- виконання навчального графіку на практичних заняттях: 0 – 20 балів;
- самостійна робота: 0 – 70 балів.

Контроль знань та вмінь здійснюється на кожному практичному занятті у процесі виконання навчального графіку. Виконання графічної роботи здійснюється на практичних заняттях за розкладом під контролем викладача і поза розкладом у години самостійної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Бали за роботу на заняттях виставляються наростаючим підсумком згідно з навчальним графіком.

Графічна робота, виконана поза розкладом без контролю викладача, до розгляду і оцінки не приймається. У таких випадках завдання на виконання графічної роботи анулюється і видається нове.

Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню за умови поважної причини пропуску. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 60 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

**12.2. Підсумковий контроль.** Підсумковим контролем є іспит. Він здійснюється у вигляді письмової роботи у системі «PROSORRO» ..

## 13. Методичне забезпечення

1. Архітектура сакральних об'єктів. Курс лекцій для студентів 1м курсу денної форми навчання спец. 191 «Архітектура та містобудування». – Суми, 2018.- 138 с.

1. Методика реставрації пам'яток архітектури. – М.: Стройиздат, 1977. – 168 с.

2. Трегубов В.О. Пакет візуального супроводження з дисципліни «Архітектура сакральних об'єктів та реставрація пам'яток архітектури».

3. Роботи методичного фонду кафедри архітектури та інженерних вишукувань.

## 14. Рекомендована література

### Базова

1. Гавриляк А. Зведення, технічна експлуатація та протипожежний захист храмів. – Львів, 1998. – 105 с.: іл.

2. ДБН А.2.2-6-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини».

3. ДБН В.3.2.-1-2004 «Реставраційні, консерваційні та ремонтні роботи на пам'ятках культурної спадщини».

4. Закон України «Про охорону культурної спадщини».

5. Культурні будинки та споруди різних конфесій / Українська Академія архітектури, Український зональний науково-дослідний і проектний інститут цивільного будівництва (ВАТ КиївЗНДІЕП). (Посібник з проектування). – К.: КиївЗНДІЕП, 2002. – 115 с. – іл.

6. Православные храмы. Том 2. Православные храмы и комплексы. Пособие по проектированию и строительству.

7. Жовква О.І. Архітектура православних духовних навчальних закладів України / Під наук. керівн. і заг. ред. В.І.Єжова. – Чернівці: ТОВ «Друк Арт», 2009. – 192с.: іл. ISBN 978-966-2021-16-5 До СРС

8. Пам'ятки України. Історія та культура. Наук. – популярний ілюстрований журнал (видається із 1996 року): від Кондратьєвих до Харитоненків. №4(202). Квітень 2014 р. – 71 с.

9. Роман Сулик. Перлини дерев'яної архітектури бойківщини (з альбомів М. Драгана). – Львів: ТОВ «Оміс-плюс», 1995. – 113с.: іл.

10. Історія української архітектури (Ю.С. Асеев, В.В. Вечерський, О.М. Годованюк та ін.; За ред. В.І. Тимофійка. – К.: Техніка, 2003. – 472 с.: іл. – Бібліогр.: с. 457-469. ISBN 966-575-066-6

11. art + construction (архітектура і структура а + с). Сакральна архітектура. Журнал / 2-3'2009. – 254с.

12. Драган М.Д. Українські дерев'яні церкви. Генеза і розвій форм: в двох частинах / Михайло Драган; передм. В.С. Александрович; прим. В.С. Александрович, С.М. Слободян; передм. – гогр. показч., терм. словник В.М. Слободян; упоряд. О.О. Савчук. – Харків: Видавець Савчук О.О., 2014. – 450с.:273 іл. 7. Бондаренко І.В. Передумови і тенденції стильового розвитку храмової архітектури слобожанщини (друга половина 19 – початок 20 ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата арх.: спец. 18.00.01 – «Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури» / І.В.Бондаренко. – Харків, 1999. -20с.

13. Єрошкіна О.О. Формування і розвиток традицій православного культового зодчества Слобідської України (кін. XVII-поч. XX ст): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. арх.: спец. 18.00.01 – «Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури» / О.О.Єрошкіна. – Харків, 2001. -20с.

14.Збереження історико-культурних надбань Глухівщини. Матер. Першої наук.-практ. конф. (18 квітня 2002р.). – Глухів: РВВ ГДПУ, 2002. – 104 с.

15. Проект россия / project Russia. Архітектура, дизайн, градостроительство, технология. Журнал 2001/4 – 165 с.

16. Вечерський В.В. Архітектурна й містобудівна спадщина доби Гетьманщини: Формування, дослідження, охорона. – К.: НДІТІАМ, 2001. – 350с. Монографія.

17. Добрянський І.М., Степанюк А.В., Лоїк Г.К. Проектування українських церков. Навч. альбом – посібник. – Львів. СПОЛОН, 2005. – 104с.

18. Культурні будинки та споруди різних конфесій / Українська Академія архітектури, Український зональний науково-дослідний і проектний цивільного будівництва (ВАТ Київ ЗНДІЕП). – К.:Київ ЗНДІЕП, 2002. 115с. – (Посібник з проектування).

19. Таранущенко С.А. Дерев'яна монументальна архітектура Лівобережної України. Повна редакція / Стефан Таранущенко; переднє слово С.І. Білокінь; передм., наук. Ред., додатки В.В. Вечерський; упоряд., прим. О.О. Савчук. – Харків: Видавець Савчук О.О., 2014. – 896с.:1033 іл. – «Слобожанський світ». Випуск 8.

20. В.В. Куцевич. Сучасне храмобудування. «Проблеми сучасного храмобудування західних християнських конфесій. Етапи розвитку»/ Куцевич В.В // «Будівництво України» Науково-виробничий. журнал № 4, 2011. С. 26-37.

21. В.В. Куцевич. Архітектура культових споруд. «Особливості архітектури історичних та сучасних мусульманських мечетей» /Куцевич В.В.// Науково-виробничий журнал «Будівництво України». Вип. №6 . 2010. – С.24-31

22. Р.Б. Гнідець. Архітектура та будівництво. «Центральний підбаневий простір храму і його архітектурно-конструктивне вирішення» / Гнідець Р.Б.// Науково-виробничий журнал «Будівництво України». Вип. №4 . 2006. – С.2-7

23. Р.Б. Гнідець. Архітектура культових споруд. «Поєднання структурних компонентів сакрального простору в храмобудуванні України» / Гнідець Р.Б.// Науково-виробничий журнал «Будівництво України». Вип. №6 . 2012. – С.41-46

24. О. Корнієнко. Церкви. «Сумські храми» / Корнієнко О. // Науково-популярний ілюстрований журнал «Пам'ятки України». Історія та культура. Вип. №4 (202). 2014. –С.28-40.

### Допоміжна

1. Біблія (Старий та Новий Заповіти) будь-якого канонічного видання.
2. Закон Божий (підручник) будь-якого канонічного видання.

3. Ивашко Ю.В. Проблемы реставрации памятников архитектуры и реставрационные технологии.
4. Нестуля О. Церковна старовина Полтавщини (1917 – 1941 рр.).
5. Пашкин Е.М., Бессонов Г.Б. Диагностика деформации памятников архитектуры. – М.: Стройиздат, 1984. – 151 с.: ил.
6. Цапенко М.П. Архитектура левобережной Украины XVII-XVIII веков. – М.: Стройиздат, 1967. – 235 с.: ил.

### **15. Інформаційні ресурси**

1. Робоча програма «Архітектура сакральних об'єктів та реставрація пам'яток архітектури» для студентів за напрямом підготовки 191 Архітектура та містобудування., Уклад., Височин І.А., СНАУ 2017.